

ΕΟΡΤΑΙ

ΠΡΟΣ

ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΙ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ "ΑΝΑΤΟΛΗΣ"

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριάκοντα ἐτῶν εὐδοκιμωτάτης καὶ ἐθνικωτάτης προεδρίας τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐν τῷ Συλλόγῳ τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆ» οἱ φίλοι, θαυμασταὶ καὶ μαθηταὶ αὐτοῦ συνελευθόντες τῇ 1 Νοεμβρίου 1919 ἐξέλεξαν τριακονταμελῆ ἐπιτροπείαν, ἵνα μεριμνήσῃ περὶ τοῦ καταλλήλου ἐορτασμοῦ τῆς σπουδαίου σταθμοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπιτελεσάσης πολυτίμου προεδρίας ταύτης.

Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἀπέστειλε τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον πρὸς διάφορα κέντρα τοῦ τε ἐλευθέρου καὶ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

πρὸς ἴδρυσιν μαρμαρίνης προτομῆς τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου
ἐγκεκριμένη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17159
ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

ΠΡΟΣ

ΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΑΣ

Εἶναι γνωστὴ, γνωστοτάτη ἢ περιφανὴς καὶ ἐθνικὴ δρᾶσις τοῦ ἐν Ἀθήναις πρεσβυγενοῦς Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν ἢ «Ἀνα-

τολή», ὅστις ἰδρυθεὶς κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1891 ἔδρασεν εὐεργετικώτατα ὑπὲρ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συντελέσαστά μέγιστα εἰς τὴν ἐν αὐτῇ ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας δι' Ἐκπαιδευτηρίων, ἅτινα ἱδρυσεν ἢ συνετήρησεν ἢ καὶ ἀνίδρυσεν.

Ὡς π.χ. ἀνίδρυσεν τὰ ἐκ τοῦ φεβρουαρίου τοῦ 1891 τῆς 8ης Σεπτεμβρίου 1899 καταπεσόντα ἐκπαιδευτήρια τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Νάζλης, Σαράκοῦ, Δενιζλή, Ἀκτσέ, Ὀμουρλου καὶ Καρασαλάρ, ἱδρυσεν τὰ τῆς Σινώπης, τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς Ἀτταλείας καὶ Νηπιαγωγεῖά τινα τῆς Κεντρικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πλεῖστα δὲ σχολεῖα καὶ Ἐκκλησίας δι' ἐκτάκτων βοηθημάτων συνέδραμεν, ὡς τὰ τῆς Καισαρείας, Μάκρης, Φιλαδελφείας, Θείρων, Μεγίστης κ.λ.

Ὁ αὐτὸς Σύλλογος ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη συνεκρότει καὶ συγκροτεῖ ἔτι τὸ διδασκαλικὸν προσωπικὸν παμπόλλων σχολείων καὶ μάλιστα ἐκ προσώπων, τὰ ὅποια ἰδίαις δαπάναις ἐξεπαίδευσε. Τῷ 1900 ἱδρυσεν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν Πάτρῳ, ἔπειτα δ' ἐν Σάμῳ λειτουργήσαν περιώνυμον Ἱεροδιδασκαλεῖον «Ἡ Ἀνατολή», ἐξ οὗ πολλαὶ ἑκατοντάδες Ἱεροδιδασκάλων ἐξεχύθησαν ἀνά τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὡς καὶ τὸ ἐν Φλαβιανοῖς τῆς Καππαδοκίας διδασκαλεῖον νηπιαγωγῶν, ἔτι δὲ καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ προστατεύῃ καὶ ἐκπαιδεύῃ εἰς διάφορα ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευτήρια ἀπόρους Μικρασιατῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τούτων ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀριθμὸς μέχρι τοῦδε ἀνέρχεται εἰς 1219 περίπου.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων ὁ αὐτὸς Σύλλογος ἠσχολήθη φιλοτιμώτατα εἰς τὸ νὰ διαφωτίζη ἡμετέρους τε καὶ ξένους περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ διαλέξεων, φυλλαδίων, συγγραμμάτων καὶ δι' ἰδίου περιοδικοῦ, τοῦ «Ἐνοφάνους», ὅπερ ἀπέδωκε πολύτιμον ταμεῖον γνώσεων καὶ εἰδήσεων ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν, ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀναπερομένων, συντάξας δὲ στατιστικὰς πληροφορίες περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡς καὶ τῶν Ἐκπαιδευτηρίων καὶ Ἐκκλησιῶν τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων, παρέσχε πολυτιμοτάτας εἰδήσεις περὶ τῶν Μικρασιατικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς ἀδιαπτώτου ἑλληνικότητος τῆς κοιτίδος τοῦ Ἑλληνισμοῦ Μικρᾶς Ἀσίας.

Καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ τούτους χρόνους ἀπὸ τοῦ Νεο-

τουρκικού διωγμού και έντεθεν ἔθνικωτάτη ὑπήρξεν ἡ ἀθόρυβος δράσις τοῦ Συλλόγου τούτου, προσελθόντος και ὑλικῶς ἐπικούρου εἰς ἀναριθμήτους πασχούσας ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας προσφυγικᾶς οἰκογενείας.

Ὁμολογουμένως ὅμως ἡ παντοειδῆς αὕτη και σπουδαιοτάτη τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν « Ἀνατολῆς » δράσις δὲν ὑὰ ἦτο τοσοῦτον ἐφικτή, ἴσως δὲ και αὕτη ἡ μέχρι τοῦδε ὑπαρξίς τοῦτου ὑὰ ἦτο προβληματική, ἀν μὴ ἡτύχει αὐτος νὰ εὕρη τὸν ἀκαταπόνητον τῶν ἑαυτοῦ σκοπῶν ἐκτελεστήν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἱδρυτοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, τοῦ και προέδρου αὐτοῦ και ἔτι, καθηγητοῦ δὲ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Ὁ ἀνὴρ αὐτος μετ' ἀνεξαντλήτου ἐνθουσιασμοῦ πρὸς πᾶν τὸ ἑλληνοπρεπὲς και μετ' ἀκραιφνοῦς στοργῆς πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἧς και εἶναι περιφανὲς τέκνον, ἐπὶ ὀκτῶ και εἴκοσιν ὀλόκληρα συναπτὰ ἔτη παρέχει ὡς πρόεδρος τὰς ἀνεκτιμήτους αὐτοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὸν Σύλλογον τοῦτον ἀποτελῶν τὴν ψυχὴν ὅλης τῆς εὐεργετικῆς δράσεως αὐτοῦ, ἀκαταπόνητος πάντοτε και πλήρης θερμοῦ ζήλου πρὸς πᾶν καλόν.

Εἰς ταῦτα πάντα ἀποβλέψαντες οἱ ὑπογεγραμμένοι Μικρασιαῖται και ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου τούτου εἰκοσιοκταετοῦς χρονικοῦ σταθμοῦ τοὺς ἐθνωφελεῖς τοῦ ἐν λόγῳ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἀγῶνας και τὰς ἀκαταπονήτους αὐτοῦ ἐνεργείας πρὸς εὐδῶσιν τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν ἀνασκοποῦντες πλήρεις εὐγνωμοσύνης και θαυμασμοῦ πρὸς αὐτὸν δι' ὅσα ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ τε και ἡμῶν φίλης πατρίδος ἔπραξε, καθήκον ἀπαραίτητον ἐθεωρήσαμεν, ἵνα πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν διὰ τὴν ἐπὶ 28 ἔτη πολύτιμον δράσιν τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρὸς κατασκευάσωμεν αὐτῷ διὰ κοινοῦ ἐράνου μαρμαρίνην προτομὴν, ἱδρυθησομένην ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Πρὸς τοῦτο προαγόμεθα νὰ παρακαλέσωμεν πάντας τοὺς Μικρασιάτας και τοὺς φίλους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπως εὐαρεστηθῆντες παράσχωσιν ἡμῖν τὴν ὑλικὴν αὐτῶν συνδρομὴν.

Πολλοὶ μεγάτιμοι Μικρασιαῖται ἐκτιμῶντες τὴν δράσιν τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου αὐτοδούλως προσηνέχθησαν, ὅπως καταβάλωσιν ὀλόκληρον τὸ ποσό, τὸ δαπανηθησόμενον εἰς τὴν προ-

τομήν, ἀλλ' ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες ἵνα ὁ ἔρανος καταστῇ παμμι-
κρασιατικὸς ἀπευθυνόμεθα πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Μικρασιάτας καὶ
ἀπεκδεχόμεθα προθύμως τὸν ὄβολόν ἐκάστου ἐξ αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1919

(Ἔδος Θεοκωδίδου ἀρ. 1)

Διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

Μεγ. Δ. Βολονάκης δ. φ. πρόην γεν. γραμματεὺς τοῦ Ἑπουργείου
τῆς Παιδείας, ἐκ Σύμης τῆς Δωδεκανήσου.

Δημοσθένης Οἰκονομίδης καθηγητῆς τῆς Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς
καὶ Συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ἀντιπρόεδρος, ἐξ Ἀρ-
γυρουπόλεως.

Ἄρ. Σοφριανὸς ἔμπορος, τέως διευθυντῆς τῆς Τραπεζῆς Ἀνατολῆς
ἐν Περγάμῳ, ταμίης, ἐκ Περγάμου.

Γεώργ. Χονδρονίκης τελ. νομ. γραμματεὺς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1922 ὁ
Γεώργιος Ἀσκητόπουλος καθηγητῆς, γραμματεὺς ἐκ Καππαδοκίας.

Ἀθανάσιος Δεληγιάννης, κτηματίας, ἐκ Σμύρνης.

Ἀριστοτέλης Μακρῆς, χημικός, ἐκ Κυζίκου.

Ἀλέξανδρος Κολουφῆτης, καθηγητῆς, ἐκ Κυδωνιῶν.

Ἀναστάσιος Ἀναστασιάδης, καθηγητῆς, ἐκ Σμύρνης.

Βάσσος Βαϊανός, βιομήχανος, ἐξ Ἰκονίου.

Γεώργιος Σακκάρης, γυμνασιάρχης, ἐκ Κυδωνιῶν.

Γεώργιος Λεονταρίτης, ἐργοστασιάρχης, ἐξ Ἀξαρίου.

Γεώργιος Μακρόπουλος, ἔμπορος, ἐκ Σωκίων.

Δημήτριος Ζαρίφης, ἔμπορος, πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλ-
ληνικοῦ Συνδέσμου ἢ «Μικρὰ Ἀσία», ἐξ Ἀτταλείας.

Ἡλίας Ἡλιόπουλος, ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας, ἐκ Μακαρονίας,
(Περγάμου).

Ἡλίας Κωνσταντινίδης, πτυχιούχος Θεολ. καὶ Νομ. ἐκ Σουσουρ-
λοῦκ (Προύσσης).

Θωμᾶς Θωμόπουλος, γλύπτης, καθηγητῆς τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν, ἐκ Σμύρνης.

Ἰορδάνης Παπαδόπουλος, γυμνασιάρχης, ἐκ Νικομηδείας.

Ἰωάννης Κουκούλης, καθηγητῆς, ἐκ Σάμου.

Ἰω. Ξενίδης, καθηγητῆς, γραμματεὺς τῆς ἐν Ν. Ὑόρκῃ Relief Committee for Greeks of Asia Minor.

Κωνστ. Τριανταφυλλίδης, διευθυντῆς τῶν Γραφείων Προσφύγων, νομοῦ Δέσβου, ἐκ Μυτιλήνης.

Κωνστ. Κωνσταντινίδης, ἰατρός, ἐξ Ἀϊδινίου.

Δάσαρος Γιαννόπουλος, ἰατρός, ἐκ Σόμα.

Μαρία Ζωγραφίδου, ἰατρός, ἐξ Ἀμισοῦ.

Μιλτιάδης Βιτιάδης, ἔμπορος, ἐκ Χίου.

Νικόλαος Κυριακίδης, ἐφοπλιστής, ἐκ Προικονήσου.

Νικόλαος Εὐτυχίδης, δικηγόρος, ἐκ Κων'πόλεως.

† Οἰκονόμος Γεώργιος Παπαδόπουλος, ἀρχιερ. ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου, ἐκ Κεμερίου.

Ὅμηρος Πανταζίδης, ἔμπορος, ἐκ Κρήνης.

Παναγὸς Κεσίσογλου, διευθυντῆς τῆς ἐν Κων'πόλει ἐφημερίδος «Πατρίδος», ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐκκλησις πανταχοῦ ἐγένετο μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ ἀποδεκτῆ καὶ χρηματικὰ ποσὰ ἀνεληθόντα ἐντὸς ὀλίγου χρόνου εἰς 8 χιλ. χρυσῶν δραχμῶν, συνοδευόμενα ὑπὸ εὐγενεστάτων ἐπιστολῶν, ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις ἐδηλοῦτο ταυτοχρόνως ὅτι αἱ ἐνέργειαι θὰ ἐξηκολούθουν πρὸς συλλογὴν ἐράνων.

Ἡ ἐπιτροπεία ἐνισχυθεῖσα ὑπὸ τῆς ζωηροτάτης ταύτης παμικρασιατικῆς ἐκδηλώσεως ἀγάπης καὶ τιμῆς πρὸς τὸν σεβαστὸν πρόεδρον, τὸν θυσιάσαντα ὀλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπεφάσισεν, ὅπως κατασκευασθῆ μαρμαρίνη προτομὴ τοῦ ἀνδρός, ἀνατεθῆ δὲ τοῦ ἔργου ἢ ἐκτέλεισις εἰς τὸν διαπρεπῆ καλλιτέχνην καὶ καθηγητὴν τῆς

γλυπτικής κ. Θωμᾶν Θωμόπουλον, ἕστις καὶ προθύμως ἀνέλαβε τοῦτο.

Ὡσαύτως ἀνέθηκεν εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Γεώργ. Κ. Ἀσκητόπουλον, γραμματέα τῆς Ἐπιτροπείας, τὴν σύνταξιν βιβλιογραφικοῦ σημειώματος τῶν συγγραφεῶν τοῦ καθηγητοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου. Ὁ κ. Γεώργ. Ἀσκητόπουλος συνέταξε τὸ εἰρημένον σημείωμα καὶ παρέδωκεν ἐν καιρῷ εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπείας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ μεταξύ ἐπῆλθεν ἡ ἀνωτέρα θρήνων καὶ χλαυθμῶν μικρασιατικὴ καταστροφή, ἡ Ἐπιτροπεὶα ἔκρινε σκόπιμον νὰ ἀναβάλῃ εἰς εὐτετώτερον χρόνον τὸν ἑορτασμόν τῆς τριακονταπενταετοῦς προεδρίας τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ὡς καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς κατασκευασθείσης προτομῆς αὐτοῦ.

* *
*

Περὶ τὰς ἀρχὰς δ' ὅμοις Μαρτίου 1925, συμπληρουμένης τεσσαρακονταετοῦς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ γονιμωτάτης διδασκαλίας τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, φίλοι καὶ μαθηταὶ αὐτοῦ συνελθόντες ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἀπεφάσισαν ὅπως ἑορτάσωσι τὴν τεσσαρακονταετηρίδα τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἐξέλεξαν δὲ πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν τοῦ ἑορτασμοῦ τούτου Ἐπιτροπεὶαν, ἣν ἀπετέλεσαν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ.

ΒΟΥΛΟΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΒΟΡΕΑΣ ΘΕΟΦΙΔΟΣ
ΔΙΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ἘΞΑΡΧΟΠΟΥΔΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΖΕΓΓΕΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΛΙΒΑΔΑΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΣΚΑΣΗΣ ΕΡΡΙΚΟΣ

Τὴν ἰδρυσιν τῆς ἀνωτέρω πανεπιστημιακῆς Ἐπιτροπείας πληροφορηθέντες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πρώτην Ἐπιτροπείαν ἔκριναν καλὸν νὰ συνενώσωσι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, ν' ἀπαρτισθῇ δ' ἐξ ἀμφοτέρων δωδεκαμελῆς Ἐπιτροπεία, ἣτις καὶ συνελθοῦσα ἀπεφάσισε :

α') Νὰ τελεσθῶσι τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου, τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Μ. Βολονάκη ἐκφωνοῦντος τὸν κατάλληλον λόγον, τῇ 3 Ἰανουαρίου 1926.

δ') Τῇ δὲ 17 Ἰανουαρίου 1926 νὰ γένηται σεμινοπρεπῆς ἑορτάσμος τῆς τεσσαρακονταετοῦς διδασκαλίας τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀνετέθη δ' εἰς μὲν τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κωνστ. Λογοθέτην νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, εἰς δὲ τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου κ. Κωνστ. Δαμέραν, ἰατρὸν νὰ διαλάθῃ περὶ τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας αὐτοῦ ὡς προέδρου τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν.

γ') Νὰ καταβληθῇ πᾶσα φροντίς, ὅπως δημοσιευθῶσιν αἱ ἔτοιμοι πρὸς ἔκδοσιν ἐπιστημονικαὶ συγγραφαὶ τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου καὶ ἐν ἰδίῳ τόμῳ ἐκτυπωθῶσιν οἱ ἐκφωνηθέντες ὑπ' αὐτοῦ κατὰ διαφόρους ἑορτάς τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν « Ἀνατολῆς » πανηγυρικοὶ λόγοι καὶ τέλος.

δ') Νὰ ἐκδοθῇ ἀναμνηστικὸν τεῦχος ἐξιστεροῦν τὰ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς τριακονταπενταετοῦς προεδρίας τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου καὶ τεσσαρακονταετοῦς διδασκαλίας αὐτοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

* *
*

Κατὰ τὰ κοινῇ ἀποφασισθέντα ἀπεστάλη ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς 3 Ἰανουαρίου πρὸς τέλει τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς ἢ ἐξῆς πρόσκλησις πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Μικρασιάτας καὶ ἄλλους ὁμογενεῖς.

Α'.

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΕΝ ΤΩ ΣΥΛΛΟΓΩ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ "ΑΝΑΤΟΛΗ,"

Ἀξιότιμε Κύριε,

Τῇ προσεχῇ Κυριακῇ 3 Ἰανουαρίου καὶ ὥρα 11¹/₂ π. μ. τελοῦνται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» (Ἀπόλλωνος - Θουκυδίδου ἀριθ. 1) τὰ ἀποκαλυπτῆρια τῆς διὰ παμμικρασιατικῶν ἐράνων κατασκευασθείσης προτομῆς τοῦ ἐπι τριακόνταπενταετίας προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιτίμου δὲ προέδρου καὶ μεγίστου εὐεργέτου τοῦ Συλλόγου.

Παρακαλεῖσθε ὅπως εὐαρεστούμενοι προσέλθητε εἰς τὴν τελετὴν ταύτην συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν πανηγυρικωτέραν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα ὀφειλομένης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Δεκεμβρίου 1925.

Ὁ Πρόεδρος
ΚΩΝΣΤ. ΛΑΜΕΡΑΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Κ. ΚΥΑΝΙΔΗΣ

Συμφώνως πρὸς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἄθροισαν οἱ Μικρασιαῖται κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πλεῖστοι ἦσαν ἀντιπρόσωποι προσφυγικῶν Κοινοτήτων καὶ Σωματείων.

Ἐπίσης ἐτίμησαν τὴν ἐσπέρην ὁ πρότασις τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σίμος Μενάρδος καὶ πολλοὶ καθηγηταὶ αὐτοῦ, Ἐπιθεωρηταὶ ἐκπαιδεύσεως, Γυμνασιάρχαι, Ἐφοροὶ ἀρχαιοτήτων, ἄλλοι διαπρεπεῖς λόγιοι καὶ οὐκ ὀλίγοι φίλοι, θαυμασταὶ καὶ μαθηταὶ τοῦ γεναιρομένου ἀνδρός.

Τὴν 11 π. μ. κατήρξατο τῆς τελετῆς ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Κωνστ. Λαμέρας διὰ τῶν ἑξῆς :

Φίλοι Συμπατριῶται,

Πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, καὶ ἀκριβῶς τὴν 20ὴν Μαΐου 1891, ὁ Μ. Εὐαγγελίδης μετὰ 49 ἄλλων συμπατριωτῶν ἡμῶν,

ἀξιωτάτων πάσης τιμῆς καὶ πάσης εὐγνωμοσύνης, ἴδρυσεν τὸν Σύλλογον ἡμῶν τοῦτον.

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον καὶ πολὺ ἔτι μετὰ τοῦτον οἱ ἐν ταῦθα καὶ οἱ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες ἀμυδρὰν μόλις εἶχον γνῶσιν περὶ τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος Μ. Ἀσίας, περὶ τῶν ἐθνικῶν δεσμῶν τῶν συνδεόντων ταύτην πρὸς τὴν ἄλλην ὅλην Ἑλλάδα, περὶ τῶν μεγίστων ὑπηρεσιῶν, ἃς ἡ πατρίς ἡμῶν προσήνεγκεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, περὶ τῆς ἀξιοθρηνήτου καταστάσεως ἀπὸ ἐκπαιδευτικῆς ἅμα καὶ θρησκευτικῆς ἀπόψεως, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ὑπὸ ἀπιστιωτάτην τυραννίαν πέντε ὄλων ἑκατονταετηρίδων.

Ὁ Σύλλογος λοιπὸν ὁ ὑπὸ τοῦ Μ. Εὐαγγελίδου καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ ἰδρυθεὶς ὤφειλε νὰ διεξαγάγῃ διμέτωπον ἀγῶνα, ἔνθεν μὲν νὰ διαφωτίσῃ καὶ διδάξῃ τοὺς τε ἐνταῦθα καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας περὶ τε τῆς ἐλληνικότητος τῆς Μ.Α. καὶ περὶ τῶν δεινῶν, ὑφ' ὧν κατετρύχετο ἡ τρισένδοξος αὕτη χώρα, ἔνθεν δὲ νὰ ἀποσοθήσῃ τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεχεν ἡ Ὁρθοδοξία ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐξαπολυθέντων κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Χριστιανοσύνης προσηλυτιστῶν, τῶν νεοσχήμεν τούτων Σταυροφόρων, νὰ διασκεδάσῃ δὲ τὸ σκότος τῆς ἀμαθίας, ἐν ᾧ διετέλει βεβουλισμένη ἡ μήτηρ τῶν φῶτων πατρίς ἡμῶν καὶ οὕτω διὰ τῆς μορφώσεως καὶ ἐξυψώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Μικρασιατικοῦ κόσμου προπορασκευάσῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἀλλ' ἀσφαλῶς καὶ ἀπερισπάστως τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα.

Ναί, ἡ ἐλευθερία, τὸ ὑπέρτατον τοῦτο καὶ θεῖον ἀγαθόν, ἐξ οὗ πᾶσα πρόοδος καὶ δι' οὗ ἡ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου, βασιλεύει εἰς ὕψη μεγάλα, εἰς ἃ μόνον οἱ ἀρτίως μεμορφωμένοι λαοὶ δύνανται νὰ ἀνέλθωσι. Δι' ὃ ὀρθότατα καὶ πολιτικώτατα δύναται τις νὰ εἴπῃ: ὁ Σύλλογος ἔταξεν ὡς σκοπὸν αὐτοῦ ἀνέκαθεν τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τὴν ἐξάπλωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Οὔτε εὐχερῆς εἶνε, ἀλλ' οὔτε καὶ δυνατὴ ἢ καὶ διὰ βραχυτάτων ἐκθεσις τοῦ ἐπὶ ἕορτίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συντελεσθέντος ἔργου, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ εἴπωμεν εὐθαρσῶς ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ὑπῆρξε τόσον μέγα καὶ τόσον ὠραῖον, ὥστε καὶ οἱ ἰδρυταὶ καὶ

πάντες οί από της ιδρύσεως διατελέσαντες μέλη τοῦ Συλλόγου δικαιούνται νά υπερηφανεύωνται ἐπὶ τούτῳ.

Τοῦ ἔργου τούτου ὁμῶς ρυθμιστὴς ἀπκράμιλλος καὶ προδιδαστὴς ἀκαταπόνητος ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ ἀπὸ της ιδρύσεως τοῦ Συλλόγου πρόεδρος αὐτοῦ Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης, ὅστις συνύφανε πάντα τὸν ἐνεργὸν αὐτοῦ βίον· μετὰ τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου καὶ συνύφανε τοῦτον τόσον στενωῶς καὶ τόσον ἀρρήκτως, ὥστε ὁ λέγων Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην ἐνόει τὸν Μικρασιατικὸν Σύλλογον καὶ ὁ λέγων πάλιν Μικρασιατικὸν Σύλλογον ὑπενόει τὸν Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην.

Ὁ Μ. Ε. ἐν τῷ Συλλόγῳ ἦτο καὶ ὁ νοῦς ὁ διανοούμενος καὶ ἡ καρδία ἡ αἰσθανομένη καὶ ἡ χεὶρ ἡ ἐκτελοῦσα· ἐνεφύσησε δὲ τόσην καὶ τοιαύτην ζωὴν εἰς τὸν Σύλλογον, ὥστε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπὶ χρόνους μακροὺς θὰ ζήσῃ αὐτός καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ λειτουργῶν κατὰ τοὺς κανόνας, οὓς ἐχάραξεν ἡ πεφωτισμένη καὶ πατριωτικὴ αὐτοῦ διάνοια, καὶ πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ Συλλόγου θὰ διέπωνται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, ἃς καθιέρωσεν ἐκεῖνος, καὶ θὰ τείνωσι πάντοτε πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν ἐπεδίωκεν ἐκεῖνος ιδρύων τὸν Σύλλογον.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Συλλόγου νῦν μετὰ τὴν καταστροφὴν εἶνε χαλεπὸν, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ θὰ ἀποδῇ ἔτι μᾶλλον τοιοῦτον· ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Σύλλογος ὁ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τοῦ Μ. Ε. εἰς ἡμᾶς κληροδοτηθεὶς, δὲν εἶνε ὁ Σύλλογος ὁ πρὸ βῆετίας ὑπ' αὐτοῦ ιδρυθεὶς. Ὁ Σύλλογος ἔχει ἤδη ἐνδοξὸν παρελθὸν δημιουργηθὲν ὑπὸ τοῦ Μ. Ε. καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ καὶ κέκτηται πολύτιμα ἠθικὰ κεφάλαια, ἅτινα ἀποχωρῶν ἐκεῖνος ἐνεπιστεύθη ἡμῖν.

Βαρὺ λοιπὸν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἀλλὰ βαρυτέρα καὶ ἡ κληρονομία καὶ βαρύτερον διὰ ταῦτα τὸ καθήκον ἡμῶν πρὸς τε τὸ ἔργον καὶ πρὸς τὴν κληρονομίαν, ἣτις ἔλαχεν ἡμῖν.

Τὴν κληρονομίαν ταύτην ἀρμοδίως ἡμεῖς χρησιμοποιοῦντες δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νά συνεχίσωμεν εὐτυχῶς τὸ ἔργον ἐκεῖνου, προδιδάσκοντες δὲ τοῦτο σωφρόνως νά παρασκευάσωμεν εὐτυχῆς τὸ μέλλον τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος, ἀπὸ τῆς ὁποίας βεβαίως δὲν δύναται ν' ἀποξενώσῃ ἡμᾶς οἰαδήποτε καὶ ὀποθενδήποτε ἀνθρώπινη δύναμις.

Είναι δὲ βέβαιον ὅτι οὐδεμία τιμὴ ἀπονεμομένη εἰς τὸν Μαργαρ. Εὐαγγελίδην δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν αὐτοῦ τόσῃν ἀγαλλίασιν καὶ τόσῃν ἱκανοποίησιν, ὅσῃν θὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν ἡ ἰδέα, ἡ πεποιθήσις ὅτι τὸ ἔργον αὐτοῦ θὰ συνεχισθῇ ἀπρόσκοπτον καὶ θὰ προαχθῇ κραταιούμενον ὁλονέν, διότι διὰ τὸν Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην ἰσχύει τὸ τοῦ Ἀγαθίου.

Οὔτε αὖτε Πλάτων βρενθύεται οὐτ' ἄρ' Ὅμηρος χρήμασι καὶ στήλαις, ἀλλὰ μόνῃ σοφίῃ καὶ φιλοπατρίῃ.

Καὶ ἡμεῖς πάντες θὰ περιβάλωμεν τὸ ἔργον αὐτοῦ διὰ στοργῆς καὶ ἀγάπης καὶ θὰ προαγάγωμεν αὐτὸ παρέχοντες οὕτω εἰς τὸν Μ. Ε. τὴν ὑψίστην ἱκανοποίησιν καὶ ἀγαλλίασιν· ἀλλ' ὁ Σύλλογος εἶχε καθήκον νὰ παράσχῃ αὐτῷ ἀπὸ τῆς ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, δι' ὃ καὶ ὡς γνωστὸν πᾶσιν ὑμῖν, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν μέγιστον εὐεργέτην καὶ ἐπίτιμον πρόεδρον, μαρμαρίτην δὲ ἐλάξευσε τὴν σεπτὴν αὐτοῦ μορφήν διὰ παμικρασιατικῶν ἐράνων, περισυλλεγέντων ὑπὸ ἐπιτροπείας πολυμελοῦς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἄλλοτε ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Μιχαήλ Βολονάκη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. — Τὸν λόγον τοῦ κ. Δαμέρα ἐκάλυψαν καταγώδη χειροκροτήματα.

Ἀμέσως κατόπιν ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπείας πρὸς ἀνέγερσιν τῆς μαρμαρίνης προτομῆς κ. Μ. Βολονάκης, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πρόεδρος τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ἐπισήμως παραδίδων τὴν προτομὴν τῷ Συλλόγῳ εἶπεν τὸν ἑξῆς λόγον.

Φιλόκαλε ὁμήγουρι,

Πρὸ ἐπτὰ περίπου ἐτῶν ὁμᾶς ἐπιλέκτων μελῶν τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου «Ἀνατολῆς» λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι συνεπληροῦτο τότε τριακονταετία σχεδὸν ὅλη εὐδοκιμωτάτης καὶ ἐθνικωτάτης προεδρίας τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ καθηγητοῦ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, ἐθεώρησεν ὅτι θὰ ἦτο ἄξιον καὶ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς ἣν ποικιλοτρόπως εἶχε παράσχει ὑπερόχους ὑπηρεσίας, ἂν ἡ γονιμωτάτη αὕτη τριακονταετής προεδρία ἐωρτάζετο σεμνοπρεπῶς, ἐξεδηλοῦτο δὲ καὶ ἔργῳ ἢ πρὸς τὸν ἐθνι-

κώτατον ἄνδρα ὀφειλομένη τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη. Πρώτιστα δὲ πάντων ἔκρινεν, ὅτι ἡ κατασκευὴ μαρμαρίνης προτομῆς αὐτοῦ, ὅπως τεθῆ ἔν τῇ μεγάλῃ τοῦ Συλλόγου αἰθούσῃ, θὰ ἀπετέλει οὐ μόνον τρανὸν δείγμα ἀφοσιώσεως καὶ τιμῆς πρὸς τὸν πολυφίλητον πρόεδρον, ἀλλὰ καὶ διαρκῆ παρορμητήριον εἰς ἄλλους ὑπὲρ ὁμοίας ἐθνικῆς καὶ κοινωφελοῦς δράσεως.

Ἡ ὁμὰς αὕτη ἀνεκόλνωσε τὴν ἑαυτῆς σκέψιν καὶ εἰς ἄλλα τοῦ συλλόγου μέλη, ἡ δὲ προθυμία καὶ ἡ χαρὰ, μετ' ἧς ταῦτα ἀπεδέχθησαν τὴν ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὁμάδος γνώμην, μεγάλως ἐνίσχυσε τοὺς σχόντας τὴν εὐγενῆ πρωτοβουλίαν, ἵνα προδῶσιν ἀμέσως εἰς τὴν συγκρότησιν ἐπιτροπείας, ἧτις θὰ ἀνελάμβανε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασισθέντων. Ἡ ἐπιτροπεὶα αὕτη ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Δημοσθένους Οἰκονομίδου ἀντιπροέδρου, Ἀριστοδήμου Σοφριανοῦ ταμίου, Γ. Χονδρονίκη γραμματέως, Νικολάου Κυριακίδου, Δαζ. Γιαννοπούλου, Ἀθ. Δεληγιάννη. Α. Ἀναστασιάδου, Ἀλ. Κολουφέτη, Ἀριστοτέλους Μακρῆ, Οἰκ. Γ. Παπαδοπούλου, Κ. Κωνσταντινίδου, Ἰορδ. Παπαδοπούλου, Ι. Ξενίδη, Ι. Κουκούλη, Θ. Θωμοπούλου, Δημ. Ζαρίφη, Γ. Ἀσκητοπούλου, Μιλτ. Βιτιάδη, Κλ. Χουρμούζη, Γ. Μιχοπούλου, Γ. Λεονταρίτη, Π. Κερίσογλου, Γεωρ. Σακκάρη, τῆς Δος Μαρίας Ζωγραφίδου καὶ ἐκ τοῦ ἔχοντος τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῇ πρὸς ὑμᾶς πρόεδρου.

Πρὶν δὲ ἡ ἐπιτροπεὶα ἐπιληφθῆ τοῦ λαμπροῦ ἔργου τῆς ἐζήτησε παρὰ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ἵνα χορηγηθῆ ἡ ἀπαιτούμενη πρὸς κατασκευὴν τῆς προτομῆς ἄδεια συλλογῆς ἐράνων, ἧτις καὶ παρεσχέθη τῇ 25ῃ Μαΐου. 1919.

Μετὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπεὶα ἀπηύθυνεν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Μικρασιάτας, ἐν ἧ ἐξέητε τὴν παντοειδῆ μέχρι τοῦδε τοῦ Συλλόγου θράσιν καὶ ζωνηρῶς καὶ ἀπεριφράστως ἐδήλου, ὅτι αὕτη δὲν θὰ καθίστατο ἐφικτὴ, ἂν μὴ ὁ Σύλλογος ηὐτύχει νὰ εὔρη ἀκαταπόνητον ἐκτελεστὴν τῶν ἑαυτοῦ σκοπῶν τὸν ἐκ τῶν διαπρεπῶν καὶ φιλοπατριδῶν ἰδρυτῶν τοῦ Συλλόγου καὶ πρῶτον πρόεδρον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τριακονταετίαν ὄλην μετ' ἐνθέου ζήλου πρὸς πᾶν τὸ ἑλληνοπρεπὲς καὶ μετ' ἀκραιφνοῦς στοργῆς ὑπὲρ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐργασθέντα σοφὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς προγονικῆς σοφίας μέγαν ἱεροφάτην Κύριον Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην.

Φέρουσα δὲ εἰς γνῶσιν πάντων τῶν Μικρασιατῶν καὶ τῶν φίλων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὴν εὐεργετικωτάτην καὶ εὐρυτάτην δράσιν τοῦ πολυτιμῆτου προέδρου παρεκάλει αὐτούς, ὅπως διὰ χρηματικῶν συμβολῶν βοηθήσωσι τὴν ἴδρυσιν τῆς μαρμαρίνης προτομῆς. Ἡ ἐκκλησις παρὰ πλείστων προσώπων καὶ οὐκ ὀλίγων εὐαγῶν τωματοίων ἐγένετο μετ' ἐξαιρετικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀποδεκτῆ καὶ οὕτω ἡ ὀρισθεῖσα διὰ τὴν προτομὴν δαπάνη ὑπερεκαλύφθη, τὰ δ' ἐγγράφα τὰ συνοδεύσαντα ἐκάστην τῶν προσενεχθεισῶν εἰσφορῶν καταδεικνύουσι τὴν πρὸς τὸν ἀκάματον τοῦ Συλλόγου πρόεδρον καὶ σοφὸν τῆς φιλοσοφίας διδάσκαλον ἐξαιρετον ἐκτίμησιν, ὡς καὶ τὸν εἰλικρινῆ θαυμασμὸν τῶν ὁμογενῶν πρὸς τοὺς ἀληθινὰ προδιδάζοντας εἰς εὐδαιμονίαν καὶ δόξαν τὸ ἔθνος.

Ἀποσπάσματά τινὰ ἐξ ἐλαχίστων μόνον σχετικῶν ἐγγράφων βεβαιῶσι τοὺς λόγους ἡμῶν τούτους. Οὕτω ὁ ἀλήστου μνήμης ἐθνομάρτυς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Χρυσόστομος ὁ Σμύρνης ἔγραφε κατ' Ἰούλιον τοῦ 1923 : «Ὁλοψύχως ἐπεκρότησα εἰς τὴν παρ' ὑμῶν συλληφθεῖσαν καὶ ταυτοχρόνως ἐκτελεσθεῖσαν ὥραϊαν καὶ εὐγενῆ ἰδέαν τῆς κατασκευῆς μαρμαρίνης προτομῆς διὰ τὸν ὄντως πολυσέβαστον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πρόεδρον τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου Κύριον Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην».

«Ἔχει τόσας παράσχει ὁ δεδοξασμένος οὗτος συμπολίτης ὑπηρεσίας πολυτίμους εἰς τε τὸ ἔθνος καθόλου καὶ εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα ἰδιαιτέρως, ὥστε ἡ ἴδρυσις προτομῆς ὑπὲρ ταιούτου ἀξίου καὶ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἦτο ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων καθηκόντων καὶ μελημάτων τῶν φίλων καὶ ἰδίᾳ ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ παρακολουθήσωσι τὴν φωτεινὴν ὁδόν, ἣν ἀπὸ μακροτάτων ἐνιαυτῶν ἐχάραξεν ἢ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας ὁ σοφὸς οὗτος συμπολίτης μας».

Ἡ ὀργάνωσις τῶν ἀλυτρώτων φοιτητῶν ἔγραψεν ἐξ ἄλλου : «Ἄν τῇ ἀληθείᾳ καὶ πᾶς ἄλλος Ἕλλην διανοούμενος ἐκ τῶν ἀλυτρώτων χωρῶν αἰσθάνεται τὸ ἱερὸν καθῆκον νὰ ἐκδηλώσῃ τιμὴν καὶ θαυμασμὸν πρὸς τὸ ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀπλότητι μέγα τοῦτο τέκνον τοῦ ἀλυτρώτου Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸν σε βαστὸν καθηγητὴν Κύριον Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην, οἱ φοιτηταὶ ὁμῶς οἱ ἀλύτρωτοι τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Δωδεκανήσου, τῆς Κύπρου καὶ τῆς διασποράς, εἶπερ τινὲς

καὶ ἄλλοι, αἰσθάνονται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διατρανώσωσι τὸ σέβας καὶ τὸν θαυμασμόν των πρὸς τὸ ὅσον ἀθόρυβον τόσον καὶ μέγα ἀληθῶς ἔργον, τὸ ὅποιον ἀπὸ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐν γένει τὴν μορφωτικὴν σφαῖραν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέρη διευθύνει ὁ ἀκάματος ἀνὴρ.

Χαίρομεν αἰ φοιτητὰ διὰ τὴν ἔμπρακτον ταύτην ἐκδήλωσιν τοῦ ἀλυτρωτικοῦ καὶ νῦν ἐν πολλοῖς ἐλευθέρου κόσμου πρὸς τὸν σεβαστὸν ἡμῶν καθηγητὴν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον, διότι δίδεται καὶ εἰς ἡμᾶς ἡ εὐκαιρία, ἵνα ἐκδηλώσωμεν τρανώς τὰ υἱικὰ ἡμῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια τρέφομεν πρὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ».

Ὅθεν Κυρίαι καὶ Κύριοι, εὐλόγως εἶνε μεγάλη ἡ εὐχαριστήσις ἡμῶν διὰ τὴν πολυπληθῆ ταύτην συγκέντρωσιν πρὸς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις πολυτιμότερα καὶ ἀπαραμίλλως ἐμόχθησε ἐπὶ μακρότατον, ἵνα ἀναδείξῃ τὸ ἔργον τοῦ εὐεργετικωτάτου Συλλόγου ἀπὸ παιδευτικῆς, ἐθνικῆς, φιλανθρωπικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ καθόλου ἐξανθρωπιστικῆς ἀπόψεως περιφανέστατον καὶ πολυωφελέστατον. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διαρρέυσασασαν ἤδη τριακοντσπενταετῆ προεδρικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν ὁ Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης παρὰ τοὺς ἐθνικοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ποικίλους χειμασμοὺς τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ βαθείας περισκέψεως, φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, πατρικῆς μελιχιότητος καὶ προστασίας πρὸς τοὺς καταφεύγοντας καὶ μετὰ ἀξιοθαυμάστου ἐν γένει πολιτείας ἐκραταίωσε τὸν Σύλλογον εἰς τοὺς ὑψηλοὺς σκοπούς του, ἐξήγειρε τὴν Ἑλληνικὴν τῆς Μ. Ἀσίας ψυχὴν, τὴν διατελοῦσαν ὑπὸ ζοφερόν ἀμαθείας σκότος ἢ ἐπεθάρρυνεν ἰσχυρῶς αὐτὴν πάσχουσαν ὑπὸ ἀγριωτάτην κατάθλιψιν καὶ ἀναπολῶν ἀρχαίους εὐκλείας χρόνους ἐκέντρισε τὴν Μικρασιατικὴν νεότητα εἰς ἔργα μεγάλα πρὸς ὠφέλειαν καὶ δόξαν τῆς χειμαζομένης πατρίδος. Πρὸς τούτοις δὲ ζωηρότατον ἐκίνησε τὸ διαφέρον καὶ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἀριστοτόκου ἐκείνης χώρας. Διότι διὰ τῆς μελιρρύτου καὶ πειστικωτάτης εὐγλωττίας του καὶ διὰ τῆς δαφιλοῦς γνώσεως τῶν Μικρασιατικῶν πραγμάτων οὐ μόνον τοὺς Μικρασιάτας διεφώτισεν, ἀλλὰ καὶ μυριάδας τῶν ἄλλων Ἑλλήνων περὶ τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἐνδεικνυομένης ἐργασίας

πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἔθνικοῦ μέλλοντος τῆς φωτοδόλου χώρας.

Ἐπὶ πλέον διὰ τῆς παρδειγματικῆς μετριοπαθείας του, τῆς ἐξαιρέτου μεγαθυμίας, τῆς ἀδόλου φιλοπατρίας καὶ τῆς φωτεινότητος διανοίας του ἀνέδειξε τὸν Σύλλογον ἀληθινὴν ἀνατολὴν λάμποντος ἡλίου εἰς τὸν Μικρασιατικὸν Ἑλληνισμόν, ὥστε καὶ τῶν συνοίκων λαῶν τὸν ἄπειρον σεβασμὸν καὶ τὸν ἄκρον θαυμασμὸν ἐκίνησεν ἢ ἐπιβλητικὴ δύναμις καὶ ἢ ἄοκνος δραστηριότης τοῦ ὑπερόχου προέδρου πρὸς διαφωτισμὸν τῆς διανοίας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξύψωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν.

Ὅθεν καὶ ὁ πεφιλημένος πρόεδρος, ὁ τοσοῦτον εὐεργετήσας τὸ ἔθνος καὶ λαμπρύνας τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, πρέπει νὰ ᾔηνε ὑπερήφανος καὶ εὐτυχῆς, διότι ἡ ἐξοχος μέχρι τοῦδε ἀφοσίωσις αὐτοῦ εἰς τὴν εὐγενεστάτην τῶν ὑποθέσεων, τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς πατρίδος, γενικῶς ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τε τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν καὶ θαυμαστῶν του, οἵτινες περιφανέστατα οὕτω ἐκδηλοῦσιν, ἦν αἰσθάνονται πρὸς αὐτὸν ἄκραν τιμὴν καὶ εὐγνωμοσύνην.

Δεῖγμα δὲ τούτου εἶνε οὐ μόνον ἡ μέλλουσα νὰ ἀποκαλυφθῇ μετ' ὀλίγον προτομὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ἐκδηλώσεις τιμῶν, αἵτινες ἀπεφασίσθησαν, ὅπως γίνωσιν ὑπὲρ τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ προέδρου ἡμῶν καὶ διδασκάλου τοῦ Γένους. Οὕτω τὴν μεταπροσεχῆ Κυριακὴν ἐν τῇ εὐγενῶς παραχωρηθείσῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου θὰ διεξαχθῇ ἑτέρα σεμνοπρεπῆς ἐορτὴ, καθ' ἣν ἄνδρες ἄριστα γινώσκοντες τὴν τε ἐπιστημονικὴν, διδακτικὴν καὶ ἠθικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνδρὸς θὰ εἴπωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔπαινον τὸν προσήκοντα.

Ἡ σχηματίσθη ὡσαύτως ἐπιτροπεία, ἵνα συλλέξῃ ἐράνους καὶ ταχέως δημοσιεύσῃ καὶ καταστήσῃ κτήμα αἰδίου τοῦ ἔθνους τοὺς ἐπιστημονικοὺς θησαυρούς, οὓς ἐπὶ πενήτηκοντα καὶ πλέον ἔτη ἐπιστημονικῶς ἐργαζόμενος ὁ σοφὸς καθηγητῆς ἀπεθησαύρισεν.

Ἄς εὐφρανθῶμεν λοιπὸν καὶ ἄς εὐχαριστήσωμεν τὴν τύχην, διότι εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν, ὅπως κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τοῦ ἐθνωφελεστάτου Συλλόγου τελοῦντες τὰς ἀπαρχὰς τῶν τιμῶν ἀποκαλύψωμεν τὴν συμπαθῆ μορφήν τοῦ μεγάλου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας υἱοῦ καὶ βαθυγνώμονος τοῦ ἔθνους διδασκάλου.

Τὴν προτομὴν ἐποίησεν ἀγαθὸς τῆς τέχνης τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Σκόπυ ὁμότεχνος, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας δὲ εὐγενῆς γόνος καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εἰκονισθέντος ἔξοχος ἐκτιμητῆς καὶ ζηλωτῆς, ὁ Κορ Θωμᾶς Θωμόπουλος.

Καὶ νῦν, Κυρταὶ καὶ Κύριοι, ἀποκαλύπτων τὴν προτομὴν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκδηλώσω τὸν πληροῦντα κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην τὴν ψυχὴν πάντων ἡμῶν διάπυρον πόθον εὐχομαι, ὅπως ὁ Ὑψίστος μηκύνῃ τὸν βίον τοῦ σοφοῦ καὶ ἐθνικωτάτου Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου καὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ καταστήσῃ θαλερὸν καὶ ἄλυπον, ἀξιῶσθαι δ' αὐτόν, ὅπως παρακολουθῇ καὶ ἐνισχύῃ ἐπὶ πολλοὺς ἐτι ἐντατοὺς καὶ ὑπὸ αἰσιωτέροις τῆς πατρίδος αἰωνοῦς τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ Συλλόγου ἡμῶν, φωτίζῃ δὲ τὸ ἔθνος καὶ παρασκευάζῃ ἱκανοὺς μιμητὰς καὶ διαδόχους.

Εἶτα ὁ κ. Μιχ. Βολονάκης ἀπεκάλυψε τὴν προτομὴν ὑπὸ τὰ ζωηρὰ χειροκροτήματα καὶ τὰς ἐπευφημίας τῶν παρευρισκομένων, οἵτινες πάντες πρὸς τὸν τιμώμενον ἄνδρα ἐγερθέντες ἠτένιζον πρὸς τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν γλυκεῖαν τοῦ σεβαστοῦ προέδρου μορφὴν τὴν τόσον ἐπιτυχῶς λαξευθεῖσαν.

Μετὰ ταῦτα προσηνέχθησαν ἀναψυκτικὰ καὶ ἠγέρθησαν προπόσεις ὑπὲρ τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου.

Ὁρίσθησαν δ' ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπείας, ἵνα συγχαρῇ κατ' οἶκον τὸν σεβαστὸν διδάσκαλον, τὰ παρευρισκόμενα ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπείας πρὸς ἀνέγερσιν τῆς προτομῆς καὶ τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Συλλόγου, διὰ κλήρου δὲ τινες ἐκ τῶν παρόντων κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν μελῶν τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν.

Οὗτοι μεταδάντες εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μεθώνης ἀρ. 54 κατοικίαν τοῦ σεβαστοῦ προέδρου συνεχάρησαν αὐτῷ, προσφωνήσαντος τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπείας κ. Μιχαὴλ Βολονάκη διὰ τῶν ἑξῆς :